

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министерство на земеделието и храните

Дирекция „Анализ и стратегическо планиране“

СИТУАЦИОННО-ПЕРСПЕКТИВЕН АНАЛИЗ НА ЧЕРВЕНО МЕСО

през 2014 и прогноза за 2015 г.

Юли, 2015 г.

I. СИТУАЦИЯ И ПЕРСПЕКТИВИ НА ПАЗАРА НА СВИНСКО МЕСО

1. Брой свине и производство на свинско месо

През 2014 г. се наблюдава тенденция на концентриране на отглежданите свине в страната в по-малко на брой, уедрени стопанства, което позволява постигането на по-висока ефективност на производството.

По данни на отдел „Агростатистика“ на МЗХ, към м. ноември 2014 г. в страната се отглеждат общо 533,1 хиляди броя свине. Това е с 5,7% по-малко спрямо година по-рано, основно поради намаление на малките стопанства с до 9 животни, произвеждащи предимно за собствена консумация, които са най-сериозно засегнати от постепенното влошаване на възрастовата структура на населението в селските райони.

Същевременно, броят на свинете, отглеждани в стопанства с между 400 и 999 животни се увеличава с 27,9% на годишна база, а този на свинете в стопанства с 1 000 и повече животни - със 7,1%.

Така, към края на 2014 г. средният размер на свиневъдните стопанства нараства до 24,8 броя животни (при 9,8 броя през 2013 г.), като 85,6% от всички свине в страната се отглеждат в стопанства с 1 000 и повече животни (при 75,4% през 2013 г.).

Таблица I.1. Брой свине през периода 2012 - 2014 г.

Категории свине	01.11.2012	01.11.2013	01.11.2014	Изменение 2014/2013
Прасенца до 50 кг	258 766	245 835	277 498	12,9%
Прасета за угояване от 50 до 80 кг	99 321	86 440	87 704	1,5%
Прасета за угояване от 80 до 110 кг	83 607	144 853	111 140	-23,3%
Прасета за угояване над 110 кг	29 500	50 934	20 262	-60,2%
Нерези	1 345	2 970	1 343	-54,8%
Женски свине за разплод над 50 кг	58 406	55 386	55 167	-0,4%
в т. ч. основни свине - майки	48 776	43 515	43 345	-0,4%
Общо свине	530 945	586 418	553 114	-5,7%

Източник: МЗХ, отдел „Агростатистика“

През 2014 и 2015 г. продължава да се прилага стартиралата в края на 2012 г. схема на държавна помощ за реализиране на доброволно поети петгодишни ангажименти за хуманно отношение към свинете. Субсидиите се предоставят годишно и покриват допълнителните разходи или пропуснатите доходи, свързани с тези ангажименти. През 2014 г. по схемата са изплатени общо 24 млн. лева на 93 бенефициенти.

По данни на отдел „Агростатистика“ на МЗХ, през 2014 г. в страната са

произведени общо 67 442 тона свинско месо (68,6% от общия добив на червено месо) - със 7,5% по-малко спрямо 2013 г., поради спад на добива директно в стопанствата, докато при този в кланиците се отчита леко увеличение. (Таблица I.2). В резултат, делът на промишленото производство нараства до 81% от общия добив на свинско месо, при 73% през 2013 г. и 66% през 2012 г.

Фиг. I.1. Производство на свинско месо през периода 2010 - 2014 г., тона

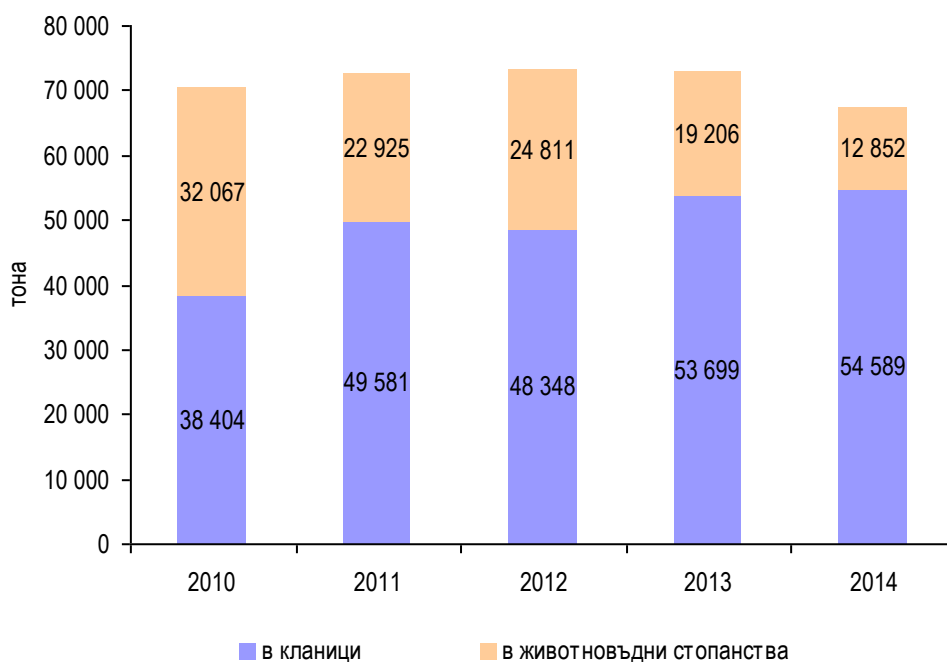

Таблица I.2. Добив на свинско месо през 2013 и 2014 г.

	Заклани животни (хил. броя)		Изменение 2014/2013	Кланично тегло (тона)		Изменение 2014/2013
	2013	2014		2013	2014	
Производство в кланици						
Прасенца до 50 кг	5,4	5,0	-7,4%	86,2	95,3	10,6%
Угоени свине	802,4	815,5	1,6%	52 541,1	53 285,6	1,4%
Други свине	7,5	8,8	17,3%	1 071,3	1 208,4	12,8%
Общо свине	815,3	829,3	1,7%	53 698,6	54 589,3	1,7%
Добив в животновъдни стопанства						
Прасенца до 50 кг	6,4	11,0	71,9%	126,4	261,1	106,6%
Угоени свине	218,8	139,9	-36,1%	18 691,3	11 723,0	-37,3%
Други свине	4,1	8,1	97,6%	388,5	868,2	123,5%
Общо свине	229,3	159,0	-30,7%	19 206,2	12 852,3	-33,1%
Общ добив	1 044,6	988,3	-5,4%	72 904,8	67 441,6	-7,5%

Източник: МЗХ, отдел „Агростатистика“

През 2014 г. производството на свинско месо **в кланиците** достига 54,6 хил. тона кланично тегло – с 1,7% над нивото от предходната година, при 1,7% повече заклани свине (829,3 хил. броя) и относително запазване на средното живо тегло (104 кг).

Добивът на свинско месо директно **в животновъдните стопанства** бележи спад от 33,1% спрямо 2013 г., в резултат на комбинация от намаление на закланите свине с 30,7% (до 159 хил. броя) и малко по-ниско средно живо тегло от 128,5 кг. Редуцираното производство в стопанствата се дължи основно на намалението на дребните стопанства, отглеждащи до 9 свине, които по принцип не са пазарно ориентирани.

Според предварителните данни от месечната дейност на кланиците, през първото тримесечие на 2015 г. промишленото производство на свинско месо в страната нараства с близо 18% на годишна база до 13,6 хил. тона, което е свързано с увеличаване броя на отглежданите прасета в категориите до 50 кг и от 50 до 80 кг към края на 2014 г. (включващ и прасета от внос за угояване). Предвид относителното запазване на броя на женските свине за разплод към края на 2014 г., като цяло, през 2015 г. се очаква стабилизиране на поголовието от свине, а оттам и на производството на свинско месо около нивото от 2014 г.

Развитието на сектора се благоприятства от сравнително ниските цени на фуражните култури (които се очаква да запазят нивото си и през новата 2015/16 маркетингова година, под влияние на очертаващото се високо световно предлагане), както и от предоставяното финансово подпомагане по схемата на държавна помощ за хуманно отношение към свинете. През 2015 г. по тази схема са предвидени 25 млн. лева за подкрепа на свиневъдите в страната.

2. Внос на свинско месо

Традиционно, производството на свинско месо в страната не е достатъчно за задоволяване на вътрешното търсене, поради което ежегодно се осъществява значителен внос.

След отчетеното през 2012 и 2013 г. прекъсване на тенденцията на постепенно нарастване на вноса на свинско месо, наблюдавана до 2011 г., през 2014 г. отново е налице увеличение на вноса.

По предварителни данни на НСИ, през 2014 г. в страната са внесени общо 121,8 хил. тона свинско месо и сланина – с 14,3% повече спрямо предходната година, доставени изцяло от ЕС. Основни фактори за този ръст са по-ниското производство в страната, в комбинация с нарасналото предлагане на свинско месо на вътрешния пазар на ЕС като цяло, като следствие от ограничения по санитарни причини износ за Русия

от февруари 2014 г. През последните години вносът е благоприятен от присъствието на пазара на големи търговски вериги, които имат установени канали за директна доставка от ЕС и собствени цехове за разфасоване и пакетиране на месо.

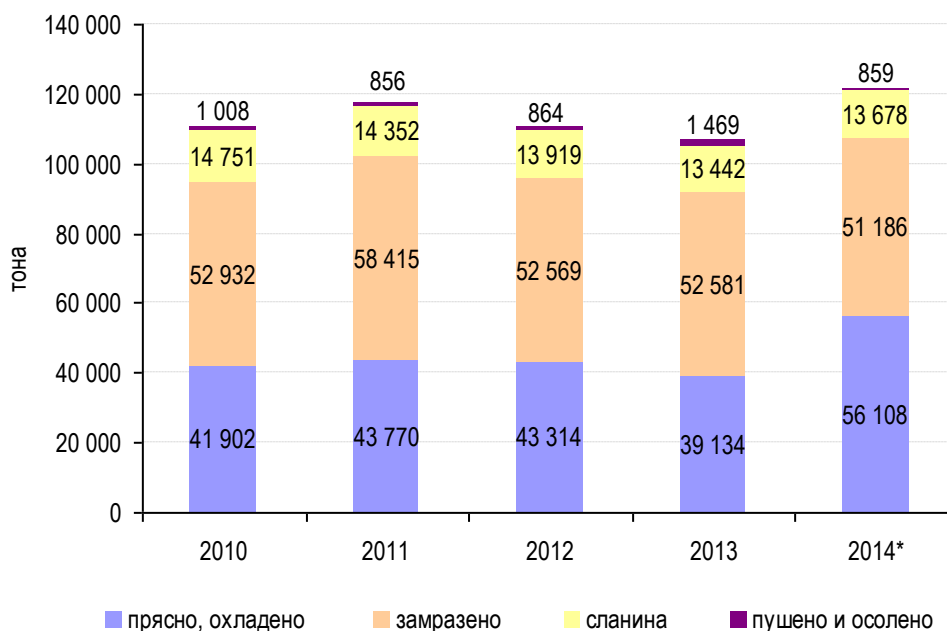
В сравнение с предходната 2013 година се отчита увеличение на вноса на прясно, охладено и замразено свинско месо, докато този на пушено и осолено месо, който по принцип е ограничен, се свива.

Таблица I.3. Внос на свинско месо и сланина през периода 2012 – 2014 г., тона

Продукти	2012	2013	2014*	Изменение 2014/2013
Месо от свине, прясно или охладено	43 314	39 134	56 108	43,4%
Месо от свине, замразено	52 569	52 581	51 186	-2,7%
Сланина	13 919	13 442	13 678	1,8%
Месо от свине, осолено, сушено или пушено	864	1 469	859	-41,5%
Общо свинско месо и сланина	110 665	106 626	121 830	14,3%

Източник: данни на НСИ, обработени от МЗХ; * предварителни данни

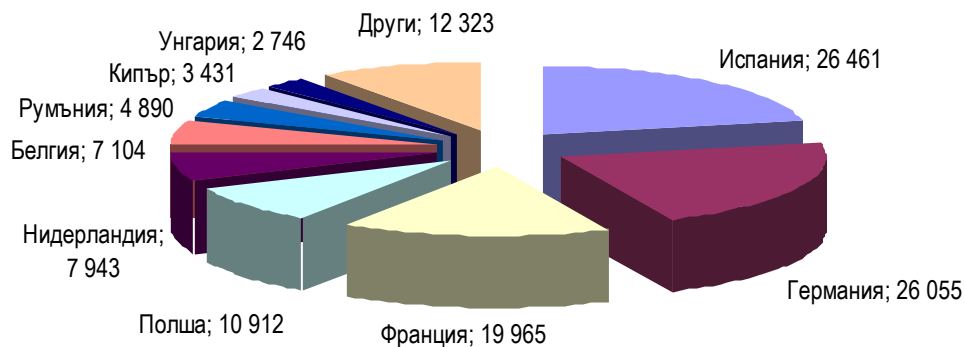
Фиг. I.2. Внос на свинско месо и сланина през периода 2010 - 2014 г., тона

Източник: НСИ, *предварителни данни

През 2014 г. най-големи количества свинско месо и сланина са доставени от Испания (26,5 хил. тона), Германия (26,1 хил. тона), Франция (20 хил. тона), Полша (10,9 хил. тона) и Нидерландия (7,9 хил. тона) (Фиг. I.3).

Фиг. I.3. Внос на свинско месо и сланина през 2014 г. по страни, тона

Източник: предварителни данни на НСИ, обработени от МЗХ

Най-значителен е вносът на **прясно и охладено свинско месо** – 56,1 хил. тона, който бележи ръст от 43,4% спрямо предходната година. Количествата са доставени основно от Франция (14,9 хил. тона), Испания (9,1 хил. тона), Германия (8,7 хил. тона) и Нидерландия (6,3 хил. тона).

През 2014 г. доставките на **замразено свинско месо** се свиват с 2,7% в сравнение с предходната година, до 51,2 хил. тона. Около 65% (33,3 хил. тона) от внесения замразено свинско месо са обезкостени разфасовки, които се използват главно за нуждите на месопереработвателната промишленост. Основни доставчици на замразено свинско месо през годината са Испания (15,8 хил. тона), Германия (13,8 хил. тона), Франция (4,5 хил. тона) и Полша (3,6 хил. тона).

Вносът на **сланина** през 2014 г. възлиза на 13,7 хил. тона – с 1,8% над нивото от 2013 г., като е реализиран от Полша (4,4 хил. тона), Германия (3,5 хил. тона), Испания (1,4 хил. тона) и Дания (1,2 хил. тона). Вносната сланина се използва основно за влагане при производството на колбаси.

През годината са внесени 859 тона **осолено и пушено свинско месо** - с около 42% по-малко на годишна база, като най-големи доставки са осъществени от Италия (244 тона), Гърция (167 тона) и Германия (119 тона).

По предварителни данни на НСИ, през **периода януари – март 2015 г.** в страната са внесени общо 28,9 хил. тона свинско месо и сланина, изцяло от ЕС. Общото количество е с около 4% по-малко спрямо същия период на предходната година, което се обяснява с по-високото предлагане от местно производство в началото на 2015 г. Най-чувствителен спад на годишна база се отчита при доставките на сланина (с 23%). По-слабо намалява вносът на пушено и осоленото свинско месо (с 4,3%) и на охладеното и замразено месо (с 1,7%).

По видове продукти, структурата на вноса за първите три месеца на 2015 г. включва: 26,1 хил. тона прясно, охладено и замразено месо, 2,7 хил. тона сланина и 151 тона осолено и пушено свинско месо.

При очаквано относително запазване на вътрешното производство и търсене, общият внос на свинско месо и сланина за цялата 2015 г. се предвижда да се задържи около нивото от предходната година. Ще продължат да се внасят съществени количества както за нуждите на преработвателните предприятия, така и за предлагане в големите търговски вериги.

3. Износ на свинско месо

По предварителни данни на НСИ, **през 2014 г.** са изнесени общо 2,4 хил. тона свинско месо и сланина - със 7,4% под нивото от предходната година, под влияние на по-ниското производство през годината.

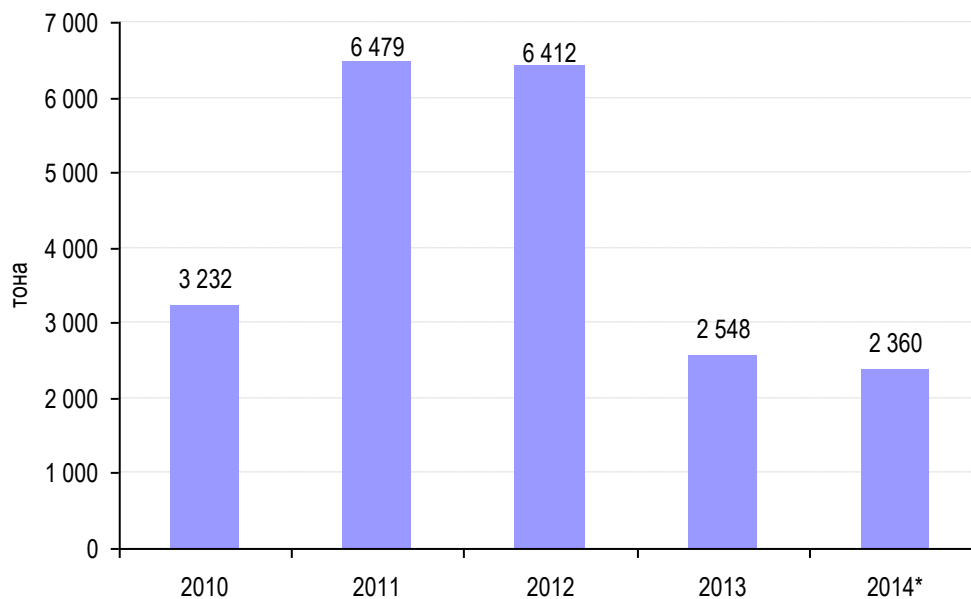
По видове продукти, износът на охладено, пушено и осолено свинско месо намалява спрямо 2013 г., докато този на замразено месо и сланина бележи ръст (Таблица I.4).

Таблица I.4. Износ на свинско месо и сланина през периода 2012 – 2014 г., тона

Продукти	2012	2013	2014*	Изменение 2014/2013
Месо от свине, прясно или охладено	2 014	531	238	-55,2%
Месо от свине, замразено	2 704	1 294	1 447	11,8%
Сланина	229	63	594	843,7%
Месо от свине, осолено, сушено или пушено	1 465	661	82	-87,6%
Общо свинско месо и сланина	6 412	2 548	2 360	-7,4%

Източник: данни на НСИ, обработени от МЗХ; * предварителни данни

Фиг. I.4. Износ на свинско месо и сланина за периода 2010 – 2014 г., тона

Източник: НСИ; *предварителни данни

Малко над половината от общо изнесените количества свинско месо и сланина през годината са насочени за ЕС – общо около 1,3 хил. тона, което е с 38,6% по-малко в сравнение с предходната година. Основни търговски партньори в рамките на Съюза остават съседните Гърция (851 тона) и Румъния (203 тона).

Износът за трети страни се увеличава над два пъти спрямо 2013 г., достигайки общо 1,1 хил. тона, поради нарастване на количествата, насочени за Казахстан (339 тона), Армения (280 тона) и Македония (217 тона).

Над 60% от общия износ на свинско месо и сланина за 2014 г. е на **замразено** месо – 1,4 хил. тона, с 11,8% повече спрямо предходната година. Основни дестинации са Гърция (668 тона), Казахстан (211 тона) и Македония (202 тона).

Износът на **прясно охладено свинско месо** се свива до 238 тона (-55,2% на годишна база), реализирани основно в Гърция (142 тона) и Кипър (54 тона).

През 2014 г. е отчетено няколкократно нарастване на износа на **сланина** спрямо предходната година - до 594 тона (при 63 тона през 2013 г.). Количествата са насочени главно за Румъния (193 тона), Туркменистан (144 тона), Казахстан (120 тона) и Армения (116 тона).

По предварителни данни на НСИ, **през първите три месеца на 2015 г.** са изнесени 413 тона свинско месо и сланина (в т. ч. 344 тона - охладено и замразено месо, 60 тона – сланина и 9 тона - осолено, сушено или пушено месо) - над 2 пъти повече спрямо същия период на предходната година, което се обяснява с нарасналото промишлено производство в началото на настоящата година. По-съществени

количества са насочени към Румъния (87 тона), Кипър (73 тона), Македония (63), Гърция (64 тона) и Туркменистан (59 тона).

Дори и да надхвърли миналогодишното ниво в процентно изражение, общият износ на свинско месо и сланина за цялата 2015 г. се очаква да остане сравнително нисък, като се има предвид, че търсенето на свинско месо в страната по принцип надвишава чувствително обема на вътрешното производство.

4. Потребление на свинско месо

Въз основа на предварителните данни на отдел „Агростатистика“ на МЗХ за производство и на НСИ за внос и износ на свинско месо, вътрешното потребление на свинско месо за 2014 г. се оценява на 186,9 хил. тона. Това е с 5,6% повече спрямо предходната година, тъй като увеличението на вноса на свинско месо и сланина надхвърля намалението на производството.

В резултат от свиване на производството и увеличение на вноса, делът на вносната продукция във вътрешното потребление на свинско месо през 2014 г. нараства до 65%, при 60% за предходната година.

Таблица I.5. Вътрешно потребление на свинско месо, тона

	2013	2014*	Изменение 2014/2013
Общо производство	72 905	67 442	-7,5%
Внос	106 626	121 830	14,3%
Износ	2 548	2 360	-7,4%
Вътрешно потребление	176 983	186 912	5,6%

*Източник: МЗХ, отдел „Агростатистика“, НСИ, *предварителни данни*

По данни на НСИ, през 2014 г. годишното потребление на свинско месо от домакинствата възлиза на средно 8,6 кг на лице¹, което е с 6,2% над нивото от 2013 г.

5. Цени на свинско месо

Тъй като разходите за изхранване на животните формират основен дял от общите разходи за производство на свинско месо (около 70%), изменението на цените на фуражите се отразява пряко върху себестойността на продукцията.

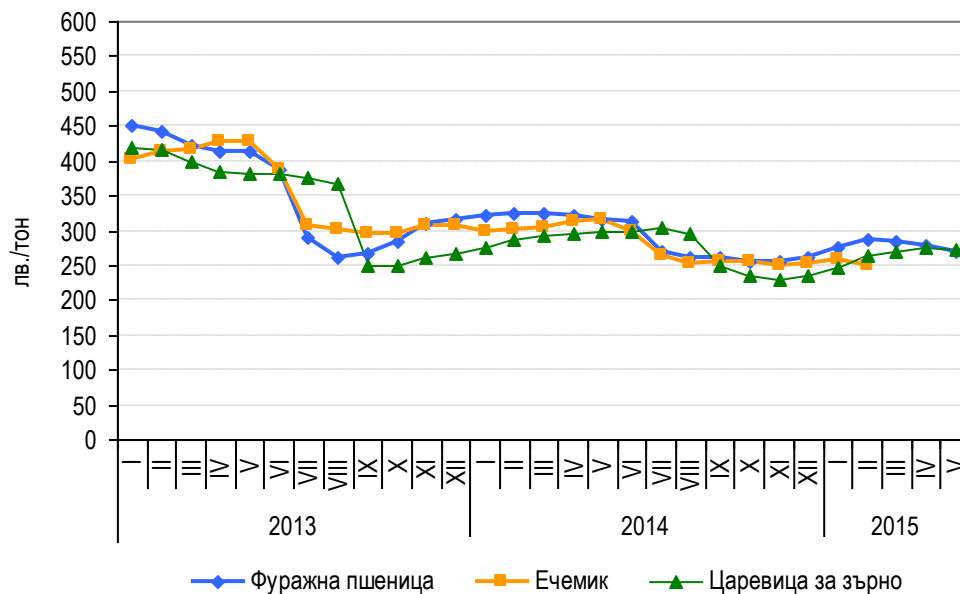
По данни на „Системата за агропазарна информация“ ЕООД (САПИ), средните изкупни цени на основните фуражни култури за 2014 г. отбелязват значителен спад спрямо предходната година – с около 22% при ечемика, 21% при царевицата за зърно и 18% при фуражната пшеница. Основен фактор за това е високото световно

¹ Данните не включват количествата, консумирани в заведенията за обществено хранене.

предлагане на фуражни култури както през 2013/2014 пазарна година, така и през 2014/15 година.

През първите пет месеца на 2015 г. изкупните цени на фуражните култури продължават да се движат под нивата отпреди една година. Средно за периода м. януари – м. май 2015 г., намалението на годишна база е с 8% при царевичата, 13% при фуражната пшеница и 17% при ечемика.

Фиг. I.5. Изкупни цени на фуражни култури за периода януари 2013 – май 2015 г., лв./тон

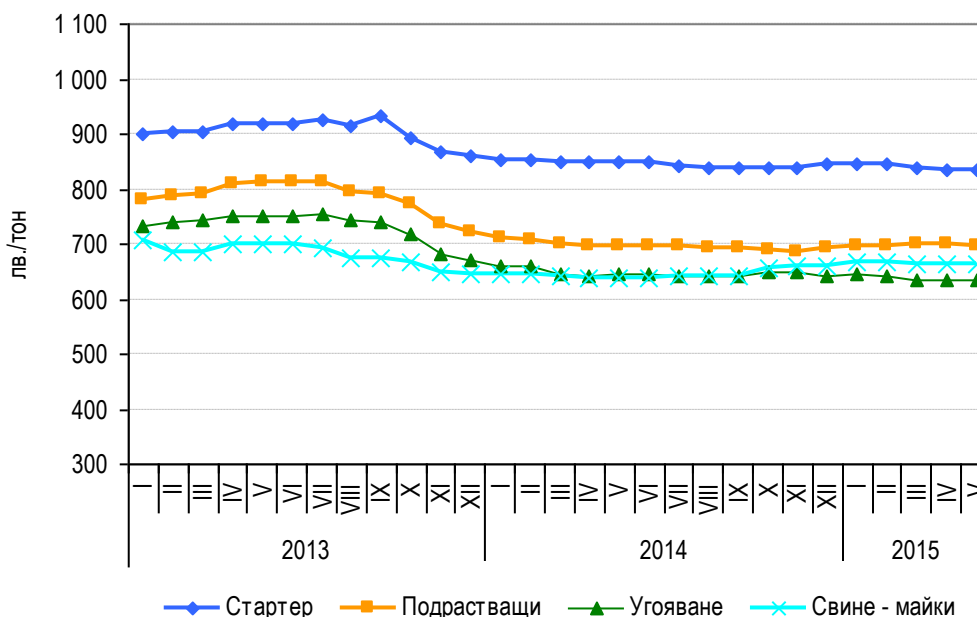
Източник: САПИ

Цените на фуражните смеси като цяло отразяват понижението на цените на зърнените култури, макар и в по-малка степен, тъй като при тяхното формиране оказват влияние и други фактори.

По данни на САПИ, средно за 2014 г., цените на едро на различните видове фуражни смеси за прасета намаляват с между 5,3 и 11,6% спрямо 2013 г., като най-значителен спад е отчетен при смеските за угояване, а най-слаб - за свине – майки (Фиг. I.6).

През периода м. януари - м. май 2015 г. цените на едро на повечето видове фуражни смеси за изхранване на свине са малко под нивата от същия период на 2014 г. - средно с между 0,6 и 2%. Изключение правят фуражните смеси за изхранване на свине – майки, за които е отчетено увеличение с 3,7% на годишна база.

Фиг. I.6. Цени на едро на фуражни смеси за изхранване на свине за периода януари 2013 – май 2015 г., лв./тон

Източник: САПИ

В рамките на 2014 г. се наблюдава понижаване на цените по веригата на предлагане на свинско месо в страната, което е слабо изразено при изкупните цени и малко по-съществено – при цените на едро и на дребно.

Таблица I.6. Цени на свинско месо по месеци през 2014 г. и 2015 г.

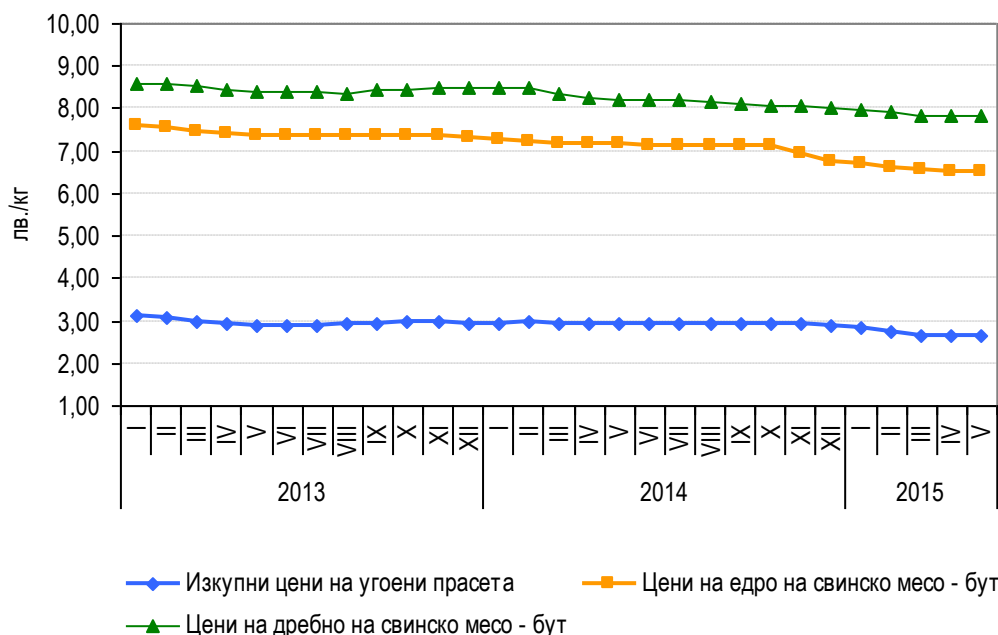
	2014													2015					Изм.		
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ср.	I	II	III	IV	V	ср.	2014/ 2013	I-V 2015/ 2014
Изкупни цени, лв./кг ж. тегло																					
Прасета угоени	2,95	2,98	2,94	2,93	2,93	2,93	2,93	2,94	2,95	2,94	2,92	2,89	2,94	2,86	2,75	2,67	2,65	2,64	2,71	-0,7%	-8,1%
Свине-майки	2,25	2,23	2,22	2,22	2,22	2,23	2,23	2,23	2,24	2,23	2,20	2,16	2,22	2,12	2,06	1,98	1,97	1,97	2,02	-0,4%	-9,4%
Цени на едро, лв./кг																					
Свинско драно	5,79	5,79	5,74	5,68	5,68	5,62	5,60	5,60	5,58	5,58	5,53	5,46	5,64	5,44	5,38	5,25	5,24	5,23	5,31	-2,9%	-7,5%
Свинско - бут с кост	7,27	7,24	7,19	7,17	7,17	7,12	7,12	7,12	7,12	7,12	6,94	6,75	7,11	6,71	6,63	6,55	6,52	6,25	6,53	-3,9%	-9,4%
Свинско - врат с кост	8,19	8,14	8,03	8,03	8,05	8,03	8,00	7,97	7,94	7,94	7,79	7,64	7,98	7,61	7,51	7,44	7,41	7,39	7,47	-3,4%	-7,7%
Цени на дребно, лв./кг																					
Свинско месо - бут	8,49	8,47	8,36	8,26	8,23	8,23	8,21	8,15	8,12	8,09	8,05	8,02	8,22	7,99	7,92	7,85	7,84	7,84	7,89	-2,8%	-5,6%
Свинско месо - врат	9,59	9,49	9,41	9,37	9,36	9,39	9,38	9,37	9,35	9,35	9,29	9,21	9,38	9,12	9,02	8,91	8,91	8,87	8,97	-3,7%	-5,0%

Източник: САПИ

По данни на САПИ, средната изкупна цена на угоени прасета за 2014 г. е 2,94 лв./кг живо тегло, а тази на свине-майки – 2,22 лв./кг, съответно с 0,7 и 0,4% по-ниски спрямо 2013 г. (Таблица I.6. и Фиг. I.7).

При цените на едро и на дребно на различните разфасовки свинско месо намалението спрямо 2013 г. е в рамките на 2,8 - 3,9%.

Фиг. I.7. Изкупни цени на угоени прасета и цени на едро и дребно на свинско месо – бут по месеци през периода януари 2013 – май 2015 г., лв./кг

Източник: САПИ

Тенденцията на понижение на цените на свинско месо продължава и през първите пет месеца на 2015 г., като вече засяга по-съществено и изкупните цени.

Средната изкупна цена на угоените прасета за периода м. януари – м. май 2015 г. е 2,71 лв./кг живо тегло, с 8,1% по-ниска в сравнение със същия период на 2014 г. При цените на едро намалението на годишна база е от 7,5% за драното свинско месо и до 9,4% за свинския бут, а при цените на дребно - с 5,6% за свинския врат и с 5% за свинския бут.

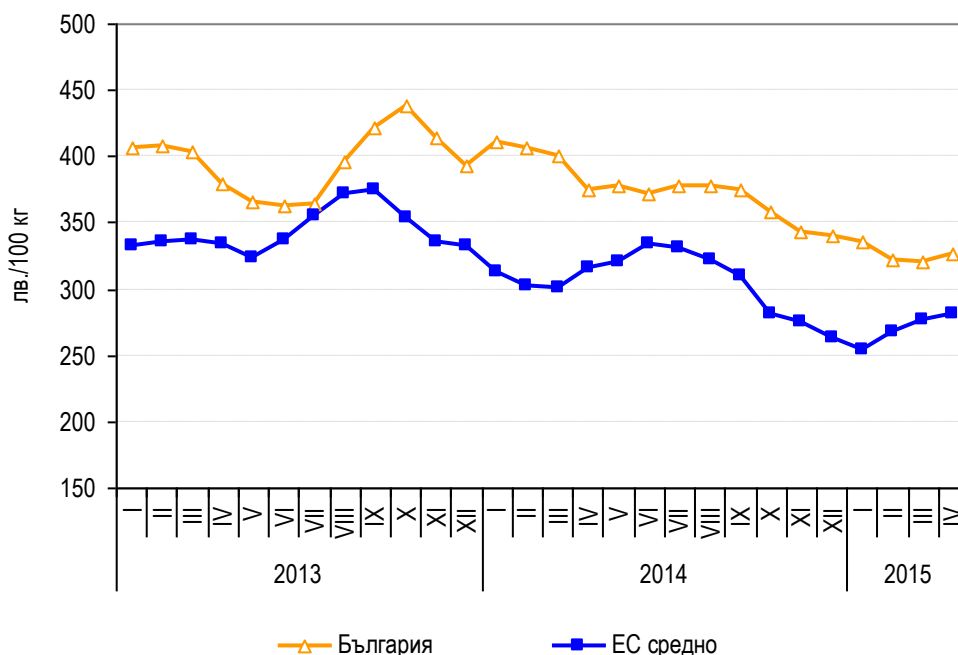
До края на 2015 г. се очаква цените на свинското месо в страната да се движат около или малко под нивата отпреди една година, като зависят основно от цените на фуражите и развитието на пазара на свинско месо в ЕС като цяло.

Сравнение с цените в другите държави-членки на ЕС

През 2014 г., както и от началото на 2015 г., цените на българското трупно свинско месо като цяло следват тенденцията на европейския пазар, като се движат чувствително над средното ниво за ЕС.

По данни на Европейската комисия (ЕК), средногодишната цена на българско трупно свинско месо клас Е за 2014 г. е 376 лв./100 кг – с 23% над средната за целия ЕС. След постепенно понижение, наблюдавано от м. юли 2014 г. до януари 2015 г., през периода февруари – април 2015 г. средната цена на трупно свинско месо за ЕС се покачва. При българската цена известно повишение се отчита малко по-късно – през април 2015 г. Средно за четирите месеца на 2015 г., българската цена на свинско трупно месо е с 21% над средната за ЕС.

Фиг. I.8. Средни цени на трупно свинско месо клас Е в България и средно за ЕС през периода януари 2013 – април 2015 г.

Източник: данни на ЕК, преизчислени в лв./100 кг

Ситуация на пазара на свинско месо в ЕС

По данни на ЕК, през 2014 г. производството на свинско месо в ЕС достига около 22,7 млн. тона кланично тегло - с 1,4% над ниското ниво от 2013 г., като възстановяването е подкрепено от ниските цени на фуражите и нарастване на продуктивността.

След няколко години на свиване на общия брой на свинете в ЕС, предварителните данни от изследването на селскостопанските животни към декември 2014 г. сочат увеличение от 1,2% на годишна база, като броят на женските свине за разплод нараства с 0,4%, а този на прасенцата – с 2,4%.

В резултат от невъзможността за износ за Русия от февруари 2014 г. (поради наложена от Русия забрана по санитарни причини), през 2014 г. износьт на свинско

месо и сланина (без карантии) на ЕС бележи спад от около 13% спрямо предходната година. Силното търсене от азиатските пазари и по-специално от Япония, Южна Корея, Хонконг и Филипините, не е успяло да компенсира напълно загубата на руския пазар. Все пак, перспективите за повишено предлагане на свинско месо и силно търсене от Азия се очаква да подкрепят постепенното възстановяване на износа на ЕС, така че през 2016 г. той да достигне нивото си от 2012 г. (2,1 млн. тона).

Въпреки стабилното възстановяване на потреблението, силният спад на износа на ЕС и увеличеното предлагане на вътрешния пазар са довели до понижение на цените на свинското месо в ЕС до средно 133 евро/100 кг (260 лв./100 кг) през последната седмица на 2014 г., което е под средното ниво за периода 2007 – 2011 г. С цел стимулиране на по-бързото възстановяване на цените на свинското месо и стабилизиране на възможностите за печалба на производителите, на 24 февруари 2015 г. ЕК обяви отварянето на схема за частно складиране за свинско месо. Това допринесе за постепенно покачване на средната цена на свинско месо за ЕС през периода февруари – април 2015 г., макар стойностите да остават под нивата отпреди една година.

II. СИТУАЦИЯ И ПЕРСПЕКТИВИ НА ПАЗАРА НА МЕСО ОТ ДРЕБЕН РОГАТ ДОБИТЬК

1. Брой животни и производство на месо от дребен рогат добитък (ДРД)

По данни на отдел „Агростатистика“ на МЗХ, към 1 ноември 2014 г. в страната се отглеждат общо 1 627,9 хиляди броя дребен рогат добитък - с 1,9% по-малко спрямо същия период на предходната година, в т. ч. 1 335,3 хил. броя овце и 292,6 хил. броя кози (Таблица II.1).

Таблица II.1. Брой животни от рода на ДРД през периода 2012 - 2014 г.

Категории животни	01.11.2012	01.11.2013	01.11.2014	Изменение 2014/2013
Овце-майки общо, в т. ч.:	1 085 175	1 152 902	1 109 047	-3,8%
млечни овце-майки	999 527	1 063 599	1 029 081	-3,2%
други овце-майки (месодайни)	85 648	89 303	79 966	-10,5%
Заплодени дзвиски	58 617	106 565	48 890	-54,1%
Други овце	187 447	79 239	144 691	82,6%
Кочове (вкл. млади)	30 306	30 872	32 655	5,8%
Общо овце	1 361 545	1 369 578	1 335 283	-2,5%
Кози-майки	236 056	244 559	227 618	-6,9%
Млади кози, заплодени за първи път	16 057	20 572	15 857	-22,9%
Ярета	32 182	14 828	40 376	172,3%
Пръчове (вкл. млади)	9 344	9 349	8 793	-5,9%
Общо кози	293 639	289 308	292 644	1,2%
Общо ДРД	1 655 184	1 658 886	1 627 927	-1,9%

Източник: МЗХ, отдел „Агростатистика“

Общият брой на овцете намалява с 2,5% спрямо края на предходната година, основно в резултат от усложнената епизоотична обстановка на територията на страната във връзка с възникналото заболяване „Син език“ по преживните животни. Към края на 2014 г. в страната се отглеждат с 3,8% по-малко овце-майки спрямо година по-рано, като при млечните овце-майки намалението е с 3,2%, а при месодайните овце-майки – с 10,5%. Броят на заплодените дзвиски спада още по-чувствително – с 54,1%. Същевременно, броят на другите овце (вкл. и агнета) и на кочовете нараства съответно с 82,6 и 5,8% на годишна база.

Към края на 2014 г. общият брой на отглежданите кози нараства с 1,2% в сравнение с година по-рано, като чувствителното увеличение на броя на яретата (над два пъти) компенсира редуцирането на останалите категории кози. По-голямо намаление се отчита при броя на младите кози, заплодени за първи път – с 22,9%, а по-умерено при козите-майки - с 6,9% и разплодните мъжки животни - с 5,9%.

През 2014 г. продължава тенденцията на окрупняване на стопанствата с ДРД в страната. Към края на годината 90,4% от овцете и 73,1% от козите се отглеждат в стопанства с 10 и повече животни, при съответно 86,5 и 58% в края на 2013 г. Средният размер на стопанствата с овце-майки нараства до 23,9 броя животни, а този на стопанствата с кози-майки - до 7,3 броя (при съответно 18,6 и 5,1 броя година по-рано).

По данни на отдел „Агростатистика“ на МЗХ, през 2014 г. **общият добив на месо от ДРД** надхвърля с 2,5% нивото от предходната година, достигайки 13,1 хил. тона кланично тегло, което представлява около 13% от общия добив на червено месо в страната.

Таблица II.2. Добив на месо от ДРД през 2013 и 2014 г.

	Заклани животни (хил. броя)		Изменение 2014/2013	Кланично тегло (тона)		Изменение 2014/2013
	2013	2014		2013	2014	
Агнета до 1 година	975	1 039	6,6%	9 853	9 682	-1,7%
Други овце	33	45	38,5%	746	996	33,4%
Общо овце	1 008	1 084	7,6%	10 599	10 678	0,7%
Ярета до 1 година	220	217	-1,2%	2 089	2 104	0,7%
Други кози	7	17	163,1%	128	352	174,6%
Общо кози	226	234	3,5%	2 218	2 456	10,8%
Общ добив на месо от ДРД	1 234	1 318	6,8%	12 817	13 134	2,5%

Източник: МЗХ, отдел „Агростатистика“

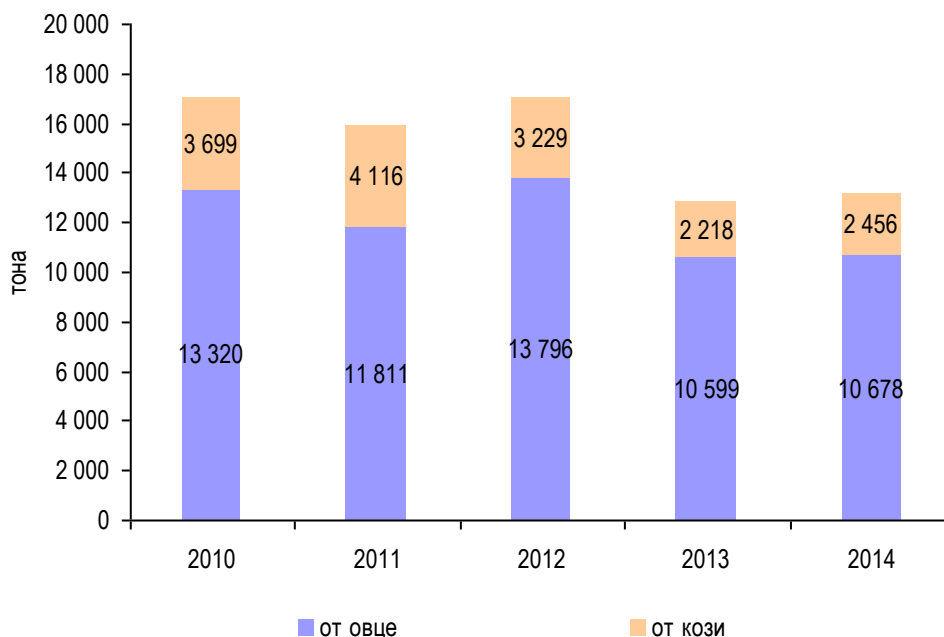
През 2014 г. **общото производство на месо от овце²** е в размер на 10,7 хил. тона кланично тегло – незначително над нивото (с 0,7%) от 2013 г., като броят на закланите овце нараства със 7,6%, но при малко по-ниско средно живо тегло от 22,2 кг (23,1 кг през 2013 г.). Около 96% от общия брой на закланите овце са агнета до 1 година.

Общият добив на **месо от кози** бележи ръст от 10,8% в сравнение с предходната година, възлизайки на 2,5 хил. тона (добити почти изцяло в стопанствата).

Голяма част от овцете и козите, отглеждани в малки животновъдни стопанства, се реализират директно в стопанствата, като месото е предназначено предимно за собствена консумация.

² Данните за промишления добив на месо от ДРД в кланиците през периода 2012 - 2014 г. са конфиденциални, поради което в анализа се разглежда общия добив на месо от ДРД в страната, включващ промишленото производство и това в животновъдните стопанства.

**Фигура II.1. Общо производство на месо от ДРД през периода 2010 - 2014 г.,
тона**

Източник: МЗХ, отдел „Агростатистика“

През 2015 г. се предвижда постепенно възстановяване на поголовието от дребен рогат добитък от щетите от възникналото заболяване „Син език“ през предходната година. Процесът ще се благоприятства и от сравнително ниските цени на фуражните култури. Значителното увеличение на категорията други овце (вкл. агнета) и на яретата към края на 2014 г. е предпоставка за по-висок добив на месо в началото на 2015 г. Същевременно, намалението на броя на животните в основното стадо (овце-майки, заплодени дзвиски, кози-майки и кози, заплодени за първи път) не дава основание през 2015 г. да се прогнозира по-съществено увеличение на броя на отглежданите животни, а оттам и на производството на месо от ДРД. Така, общият добив на месо от ДРД за 2015 г. се очаква да се задържи на ниво от около 13 хил. тона (в т. ч. около 10,5 хил. тона месо от овце). Предвижда се да продължи тенденцията на насочване на по-голям брой животни за клане в кланици, с оглед реализирането им на външните пазари на по-високи цени.

За стабилно развитие на овцевъдството и козевъдството се очаква да допринесат наблюдаваното през последните години пренасочване от млечно говедовъдство към други направления на животновъдството, както и предвиденото приоритетно подпомагане на сектора по двата стълба на Общата селскостопанска политика на ЕС.

По линия на директните плащания, през 2015 г. овцевъдството и козевъдството ще бъдат подпомогнати финансово чрез преходна национална помощ (по схемите и условията за допустимост от 2013 г.), както и по две нови схеми за обвързана с

производството подкрепа – за стопанства с 10 до 49 овце-майки и/или кози-майки и за стопанства с 50 и повече овце майки и/или кози майки под селекционен контрол.

2. Внос на месо от ДРД

Производството на месо от ДРД в страната като цяло е достатъчно за задоволяване на потребностите на вътрешния пазар, поради което вносът на този вид месо е нисък. Внася се предимно замразено месо от овце, насочвано основно за преработка и производство на различни месни продукти.

По предварителни данни на НСИ, през 2014 г. са внесени 504 тона месо от ДРД – с 99 тона или 24,5% повече в сравнение с предходната година, основно **месо от овце**.

Почти целият внос на месо от овце е на **замразено месо** - 476,9 тона (+21,3% на годишна база). Макар да нараства близо два пъти в сравнение с предходната година, вносът на **прясно и охладено месо** остава ограничен - 27,4 тона.

Таблица II.5. Внос на месо от ДРД през периода 2012 – 2014 г., тона

Продукти	2012	2013	2014*	Изменение 2014/2013
Месо от овце	542	401	504,3	25,8%
Месо от кози	1,8	4,1	0	-100,0%
Общо месо от ДРД	544	405	504	24,5%

Източник: данни на НСИ, обработени от МЗХ, *предварителни данни

По-съществени количества са внесени от Испания (221 тона), Нова Зеландия (105 тона) и Гърция (43 тона).

В рамките на годината не е осъществен внос на **месо от кози**.

По предварителни данни на НСИ, **през периода януари – март 2015 г.** вносът на месо от ДРД е над два пъти повече спрямо същия период на предходната година, но остава в ограничено количество – 315,5 тона, основно месо от овце (в т. ч. 292 тона замразено месо). Доставките са от Испания, Нова Зеландия, Обединеното кралство, Нидерландия и Гърция.

Макар и да е възможно да надхвърли миналогодишното ниво, общият внос на месо от дребен рогат добитък за 2015 г. се очаква да остане в сравнително малко количество, което няма да повлияе съществено на вътрешния пазар.

3. Износ на месо от ДРД

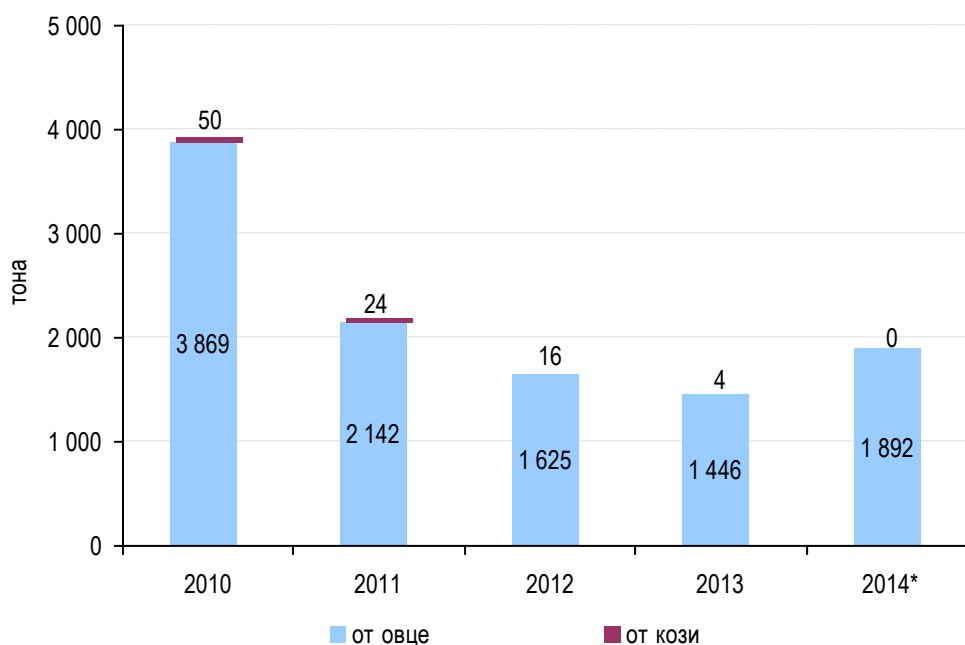
През 2014 г. износът на месо от ДРД бележи чувствителен ръст, преодолявайки тенденцията на намаление от последните няколко години. По предварителни данни, през 2014 г. са изнесени 1 892 тона месо от ДРД (изцяло месо от овце) - с около 31% повече на годишна база, което се дължи на по-високото производство през годината, в комбинация със свиване на износа на жив ДРД.

През 2014 г. са изнесени 16,1 хил. броя **животни от рода на ДРД**, което е с около 40% по-малко в сравнение с предходната година, поради ограниченията във връзка със заболяването „син език“. Износът е насочен главно за Либия (10,9 хил. броя) и Турция (1,8 хил. броя), а в по-малки количества – за Азербайджан, Молдова и Унгария.

Около 93% от общия експорт на месо от овце за 2014 г. се формира от този на **пресни и охладени** цели и половин трупове от агнета – 1 753 тона, с 25% повече спрямо предходната година.

Износът на **месо от кози** по принцип е силно ограничен, поради ниското производство в страната, като през 2014 г. на практика не е реализиран такъв.

Фиг. II.2. Износ на месо от ДРД през периода 2010 - 2014 г., тона

Източник: НСИ, *предварителни данни

През 2014 г. износът на месо от ДРД е насочен изцяло за три страни от ЕС, представляващи традиционни за страната пазари - Хърватия (664 тона; 2 пъти повече на годишна база), Италия (753 тона; +33%) и Гърция (475 тона; -16%)

Таблица II.6. Износ на месо от ДРД през периода 2012 –2014 г., тона

Продукти	2012	2013	2014*	Изменение 2014/2013
Месо от овце	1 625	1 446	1 892	30,9%
Месо от кози	16	4	0	-100,0%
Общо месо от ДРД	1 641	1 450	1 892	30,5%

Източник: данни на НСИ, обработени от МЗХ, *предварителни данни

По предварителни данни на НСИ, през периода януари – март 2015 г. извън страната са реализирани 685,3 тона месо от ДРД, при 22,2 тона за същия период на предходната година. Количествата са насочени главно за Италия и Хърватия.

Като цяло, през 2015 г. се предвижда да продължи положителната тенденция на нарастване на износа на агнешко месо и общият износ за годината да надхвърли нивото от 2014 г. Предпоставка за това са очакваното по-голямо промишлено производство на месо от ДРД през годината, както и атрактивните експортни цени.

4. Потребление на месо от ДРД

Въз основа на предварителните данни на отдел „Агростатистика“ на МЗХ за производство и на НСИ за внос и износ на месо от животни от рода на ДРД, вътрешното потребление на месо от ДРД за 2014 г. възлиза на 11,7 хил. тона. Това е незначително под нивото от 2013 г. (с 0,2%), тъй като нарастването на износа през годината надхвърля увеличението на производството.

Макар да нараства с 24,5% спрямо предходната 2013 г., вносът на месо от ДРД продължава да заема сравнително малък дял от вътрешното потребление – 4,3% (при 3,4% през 2013 г.), като не оказва съществено влияние на вътрешния пазар.

Таблица II.7. Вътрешно потребление на месо от ДРД, тона

	2013	2014*	Изменение 2014/2013
Общо производство	12 817	13 134	2,5%
Внос	405	504	24,5%
Износ	1 450	1 892	30,5%
Вътрешно потребление	11 772	11 746	-0,2%

Източник: МЗХ, „Агростатистика“, НСИ, *предварителни данни

По данни на НСИ, през 2014 г. годишното потребление на месо от ДРД от домакинствата се задържа на нивото от предходната година. По видове месо, потреблението на агнешко и ярешко месо е средно 1,0 кг на лице, а това на овце,

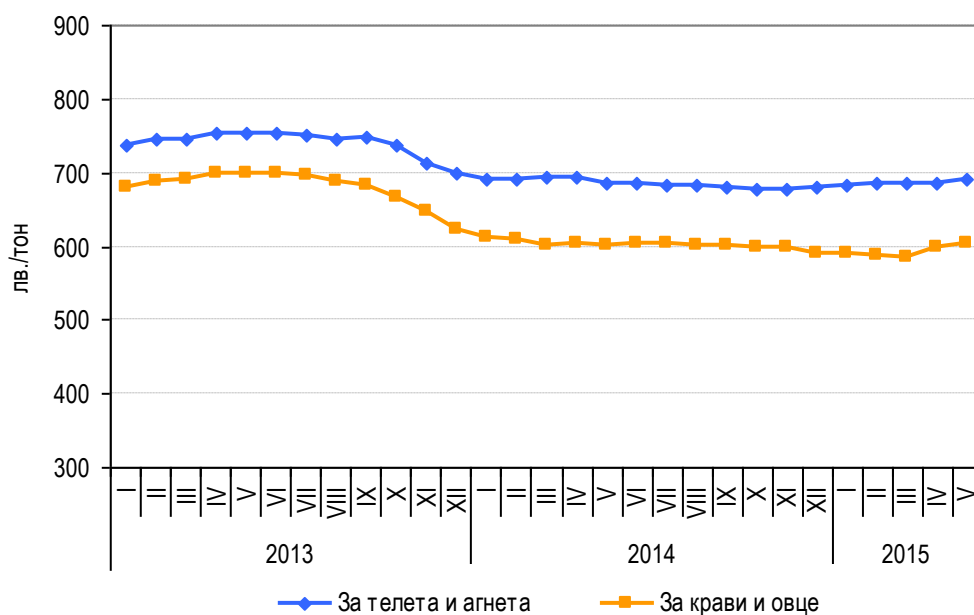
шилешко и козе - средно 0,2 кг³. Потреблението на агнешко месо в страната традиционно е ниско, като търсенето му се ограничава от високите цени. Консумацията на агнешко месо се засилва само около определени религиозни празници, а тази на овче и шилешко месо е ограничена в рамките на някои райони на страната.

5. Цени на агнешко месо

През 2014 г. цените на едро на фуражните смески за преживни животни са относително стабилни, като се движат малко под нивата от предходната година.

По данни на САПИ, средногодишната цена на едро на фуражните смески за телета и агнета е 685 лв./тон, а тази на смеските за крави и овце - 602 лв./тон, съответно със 7,4 и 11,5% по-ниски спрямо тези за 2013 г. (Фиг. II.3).

Фиг. II.3. Цени на едро на фуражни смески за преживни животни през периода 2013 – м. май 2015 г., лв./тон

Източник: САПИ

Средно за първите пет месеца на 2015 г., цените на едро на фуражните смески за телета и агнета и за крави и овце са съответно с 0,7% и 1,8% по-ниски от тези за същия период на 2014 г. През м. май обаче те отбелязват лек ръст на годишна база - с 0,3% при смеските за крави и овце и с 1% при тези за телета и агнета.

Въпреки поевтиняването на фуражните култури и фуражните смески, през 2014 г. средната изкупна цена на агнета нараства с 1,6% спрямо предходната година (до 5,71 лв./кг живо тегло), а средната цена на едро на агнешко месо - с 0,8%. Намаление се наблюдава само при средногодишната цена на дребно на агнешко месо - с 2,1%.

³ Данните не включват количествата, консумирани в заведенията за обществено хранене.

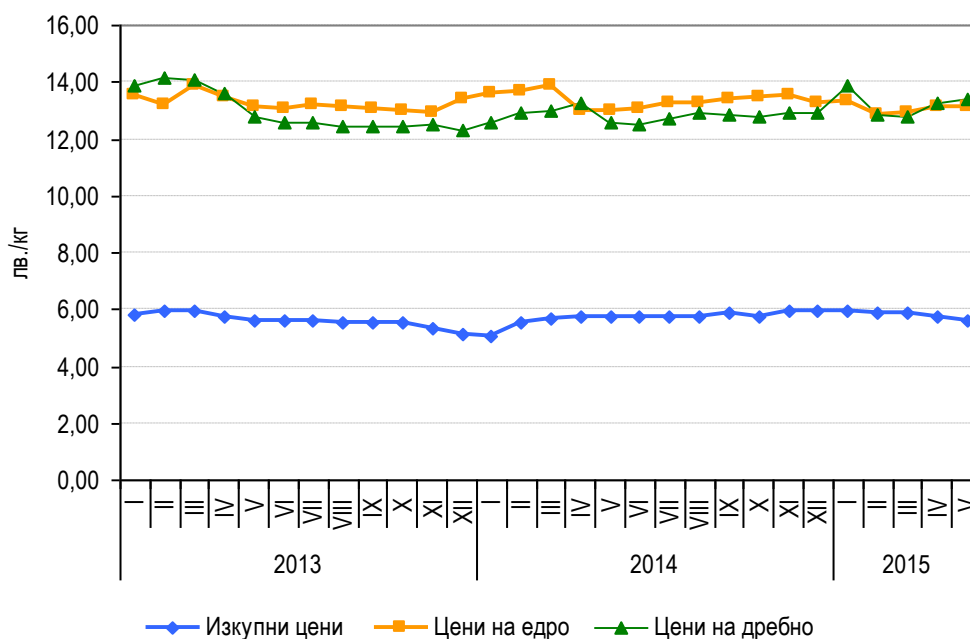
Таблица II.8. Цени на агнешко месо по месеци през периода 2014 – м. май 2015 г.

2014													2015						Изм.	
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ср.	I	II	III	IV	V	ср.	2014/ 2013	I-V 2015/ 2014
Изкупни цени, лв./кг живо тегло																				
5,09	5,56	5,70	5,72	5,76	5,74	5,72	5,72	5,86	5,74	5,96	5,96	5,71	5,95	5,90	5,86	5,72	5,62	5,81	1,6%	4,3%
Цени на едро, лв./кг																				
13,62	13,69	13,86	12,96	12,99	13,06	13,25	13,27	13,43	13,50	13,51	13,29	13,37	13,30	12,85	12,94	13,10	13,10	13,06	0,8%	-2,7%
Цени на дребно, лв./кг																				
12,61	12,95	12,99	13,26	12,61	12,52	12,74	12,89	12,86	12,77	12,90	12,92	12,84	13,90	12,84	12,82	13,25	13,37	13,24	-1,1%	2,8%

Източник: САПИ ЕООД

През периода м. януари – м. май 2015 г. цените по веригата на предлагане на агнешко месо за страната отбелязват леки разнопосочни изменения спрямо същия период на предходната година. Средната изкупна цена на агнета за петте месеца е 5,81 лв./кг живо тегло, с 4,3% по-висока на годишна база. При средната цена на дребно на агнешко месо се отчита малко по-слабо увеличение - с 2,8%, докато тази на едро намалява с 2,7%.

Фиг. II.4. Изкупни цени на агнета и цени на едро и дребно на агнешко месо по месеци през периода 2013 – май 2015 г., лв./кг

Източник: САПИ

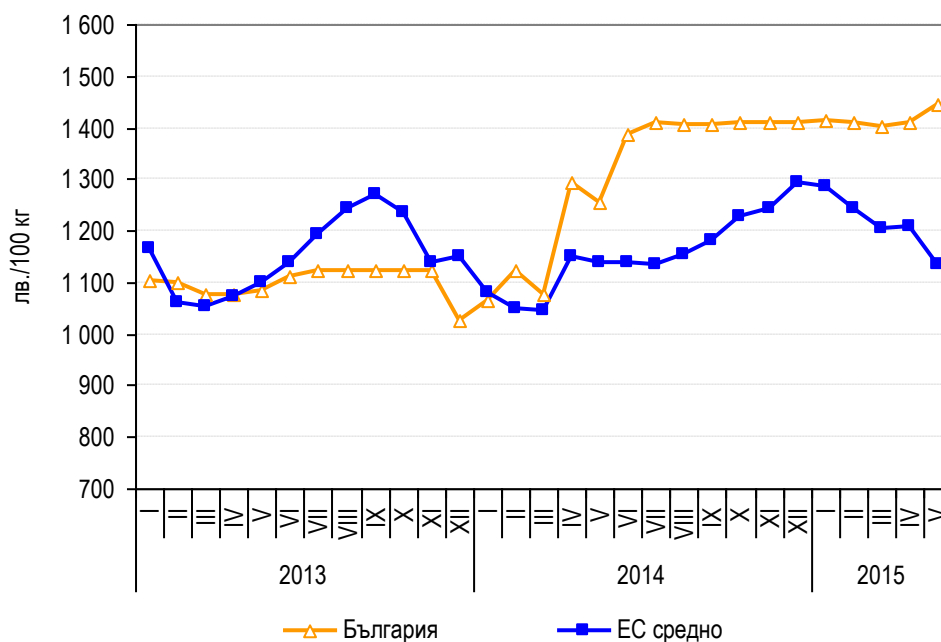
До края на 2015 г. се очаква цените на агнешкото месо в страната да останат сравнително стабилни, като се движат около нивата отпреди една година.

Сравнение с цените в другите държави-членки на ЕС

Според данни, докладвани на Европейската комисия, през почти цялата 2014 г. (с изкл. на януари), както и през първите пет месеца на 2015 г. цените на българско трупно месо от леки агнета се движат над средното ниво за ЕС (Фиг. II.5.). За 2014 г., средногодишната цена на леките агнета в България (1 304 лв./100 кг) е с 13% над средната за ЕС, като през периода юни - септември тази разлика е около или малко над 20%.

От началото на 2015 г. средната цена на леки агнета за ЕС се понижава, докато тази в България остава стабилна, а през м. май дори се покачва. Така, през м. май 2015 г., българската цена е вече с 27% над средното ниво за ЕС. По държави-членки на ЕС, докладваните средни цени на леки агнета за м. май 2015 г. варират от 814 лв./100 кг в Словакия до 1 444 лв./100 кг в България.

Фиг. II.5. Средни цени на трупно агнешко месо (леки агнета) в България и средно за ЕС през периода януари 2013 – април 2015 г., лв./100 кг

Източник: данни на ЕК, преизчислени в лв./100 кг

Ситуация на пазара на агнешко месо в ЕС

По данни на ЕК, избухването на болестта Син език в Сардиния в края на 2013 г. и през 2014 г. е довело до клане на значителен брой овце и това се е отразило негативно на производството на агнешко месо (по предварителни данни, през 2014 г. производството на агнешко месо в Италия е спаднало с около 30% спрямо предходната година). Болестта се е разпространила и в други части на ЕС, главно в Гърция, България, Румъния и Испания.

Според оценка на ЕК, през 2014 г. общото производство на агнешко и козе месо в ЕС намалява с 1% спрямо предходната година, основно поради отчетения спад в Испания и Италия, докато в някои други страни производството нараства.

Прилагането на обвързана подкрепа за овце и кози в някои държави-членки на ЕС се очаква да поддържа интереса към отглеждането на овце и кози. От друга страна, това би могло да доведе до по-съществено задържане на животните и временно забавяне на кланетата. Ето защо, през 2015 г. се предвижда производството на месо от ДРД в ЕС да нарасне незначително, като ситуацията варира по държави-членки.

При средномесечните цени на тежките агнета за ЕС се наблюдава тенденция на понижение от юни до септември 2014 г. (до 472 евро/100 кг кланично тегло), последвана от постепенно повишение към края на 2014 г. и първите пет месеца на 2015 г. (до 612 евро/100 кг за май 2015 г.). Средните цени на леките агнета за ЕС нарастват през почти цялата 2014 г., надхвърляйки 660 евро/100 кг кланично тегло през декември, след което през първите пет месеца на 2015 г. се понижават до средно 580 евро/100 кг за м. май. Това развитие на цените заедно с ограниченото предлагане се предвижда да задържи потреблението на глава от населението на стабилно ниво през 2015 и 2016 г. (около 1,8 кг/лице).

III. СИТУАЦИЯ И ПЕРСПЕКТИВИ НА ПАЗАРА НА МЕСО ОТ ЕДЪР РОГАТ ДОБИТЬК

1. Брой животни и производство на месо от едър рогат добитък (ЕРД)

По данни на отдел „Агростатистика“ на МЗХ, към 1 ноември 2014 г. общият брой на ЕРД в страната намалява с 4% спрямо същия период на предходната година, до около 562 хиляди, в т.ч.: 552,8 хил. броя говеда и 9,6 хил. броя биволи (Таблица III.1).

Общият брой на **говедата** е с 4% под нивото отпреди една година, основно в резултат от процеса на реструктуриране на сектора, свързан с постигане на европейските изисквания за добив на качествена млечна суровина и отпадане на част от дребните стопанства.

Таблица III.1. Брой животни от рода на ЕРД по категории през 2012 - 2014 г.

Категории животни	01.11.2012	01.11.2013	01.11.2014	Изменение 2014/2013
Общо телета под 1 година	119 775	148 054	119 005	-19,6%
в т.ч. телета за угодяване под 1 година	48 910	88 836	47 744	-46,3%
Мъжки животни от 1 до 2 години	12 108	12 385	15 615	26,1%
Юници за угодяване от 1 до 2 години	6 631	15 662	6 466	-58,7%
Юници за разплод от 1 до 2 години	44 163	33 634	43 257	28,6%
Бици и волове на 2 години и повече	4 983	5 279	5 197	-1,6%
Юници за угодяване на 2 години и повече	1 606	4 153	1 640	-60,5%
Юници за разплод на 2 години и повече	19 551	9 650	17 131	77,5%
Общо крави на 2 години и повече, в т.ч.:	317 295	346 767	344 496	-0,7%
млечни крави	288 749	307 097	295 374	-3,8%
други крави	28 546	39 670	49 122	23,8%
Общо говеда	526 112	575 584	552 807	-4,0%
Биволици	5 740	6 154	6 339	3,0%
Други биволи	3 472	3 810	3 216	-15,6%
Общо биволи	9 212	9 964	9 555	-4,1%
ОБЩО ЕРД	535 324	585 548	562 362	-4,0%

Източник: МЗХ, отдел „Агростатистика“

В рамките на едногодишния период се наблюдава съществено намаление на броя на някои от основните категории говеда, определящи за месното направление. Най-голямо е намалението при юниците за угодяване на 2 години и повече – с 60,5% и юниците за угодяване от 1 до 2 години – с 58,7%, следвано от това при телетата за угодяване под 1 година – с 46,3%. Същевременно, нараства броят на месодайните крави

- с 23,8%, юниците за разплод – със 77,5% при тези на 2 години и повече и с 28,6% при тези от 1 до 2 години и мъжките животни от 1 до 2 години - с 26,1%.

Част от дребните стопани в говедовъдния сектор, които се затрудняват да приведат фермите си в съответствие с европейските изисквания за добив на качествена млечна суровина, пренасочват дейността си към месното направление. Това е и един от основните фактори за наблюдаваната тенденция на нарастване на броя на месодайните крави през последните няколко години. Към м. ноември 2014 г. месодайните крави достигат 49,1 хил. броя, като вече надхвърлят 14% от общия брой крави в страната. Положително влияние за развитие на месодайното направление оказва и финансовото подпомагане по схемите за национални доплащания за крави с бозаещи телета и за клане на говеда.

Към края на 2014 г. средният размер на стопанствата с крави за месо нараства до 14,3 броя животни (при 13,3 броя в края на 2013 г.), като 87% от кравите за месо се отглеждат в стопанства с 10 и повече животни.

Към 1 ноември 2014 г. в страната се отглеждат общо 9 555 броя **биволи** – с 4,1% по-малко на годишна база, поради отчетеният спад от 15,6% на категорията други биволи, докато броят на биволиците нараства с 3%.

Таблица III.2. Производство на месо от ЕРД в клиниците и директно в стопанствата през 2013 и 2014 г.

	Заклани животни (хил. броя)		Изменение 2014/2013	Кланично тегло (тона)		Изменение 2014/2013
	2013	2014		2013	2014	
Производство в клиници						
Телета под или на 8 месеца	0,4	0,6	62,5%	55,1	60,3	9,4%
Млади говеда над 8 и под 12 месеца	4,0	2,6	-35,5%	659,2	411,9	-37,5%
Юници	3,8	2,5	-34,2%	817,2	522,0	-36,1%
Крави	13,0	11,9	-8,5%	3 144,0	2 713,8	-13,7%
Бикове и волове	5,7	5,6	-1,8%	1 201,7	1 168,0	-2,8%
Общо говеда	26,9	23,2	-13,6%	5 877,2	4 876,0	-17,0%
Добив в животновъдни стопанства						
Телета и млади говеда	90,9	78,9	-13,2%	10 620,7	7 879,6	-25,8%
Други говеда	13,3	25,0	88,0%	2 608,7	4 454,0	70,7%
Общо говеда	104,2	103,9	-0,3%	13 229,4	12 333,6	-6,8%
Общ добив на месо от ЕРД	131,1	127,1	-3,0%	19 106,6	17 209,6	-9,9%

Източник: МЗХ, отдел „Агростатистика“

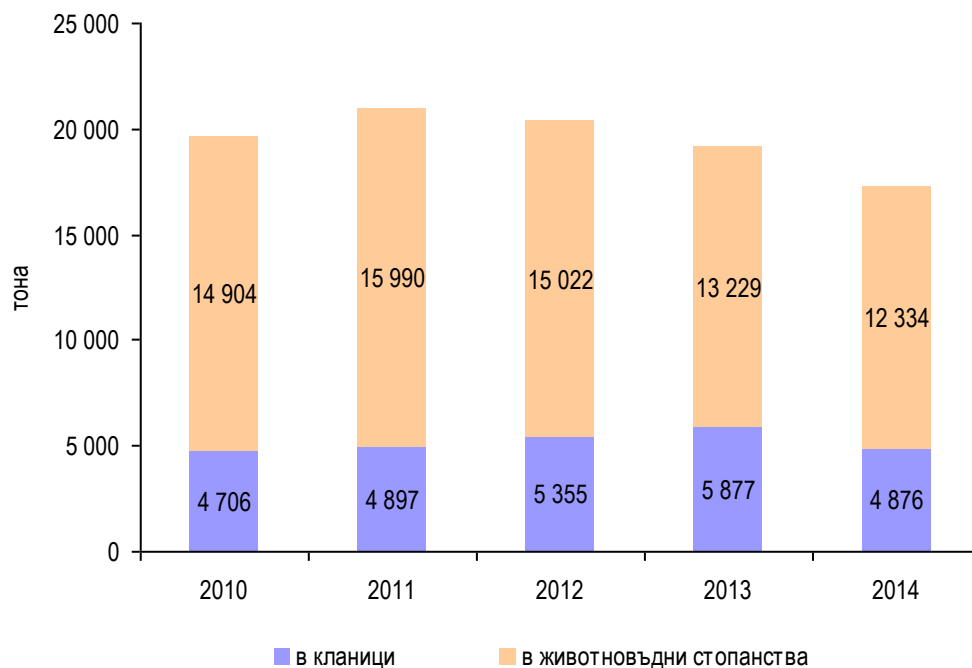
Според данни на отдел „Агростатистика“ на МЗХ, през 2014 г. **общият добив на месо от ЕРД** в страната намалява с 9,9% в сравнение с предходната година, до 17,2

хил. тона кланично тегло (около 18% от общото производство на червено месо за годината), като се наблюдава намаление както на промишленото производство, така и на добива в животновъдните стопанства.

Производството на месо от ЕРД **в кланиците** възлиза на 4,9 хил. тона - 17%-но намаление спрямо 2013 г., в резултат на комбинация от по-малък брой говеда, насочени за клане (с 13,6%) и по-ниско живо тегло при клане (с 2,5%). Над половината от промишленото производство се формира от добива на месо от крави, който бележи ръст от 13,7% спрямо предходната година.

Добивът на месо от ЕРД директно **в животновъдните стопанства** намалява с 6,8% на годишна база, до 12,3 хил. тона кланично тегло, основно поради по-ниското средно тегло при клане, докато броят на закланите животни остава почти без промяна (-0,3%). Месото, добито в стопанствата е за собствена консумация и не се предлага в магазинната мрежа.

Фиг. III.1. Производство на месо от ЕРД в кланиците и директно в стопанствата през периода 2010 - 2014 г.

Източник: МЗХ, отдел „Агростатистика“

Отчитайки данните за намаление на броя на основни категории говеда, определящи за месодайното направление към края на 2014 г., общото производство на месо от ЕРД през 2015 г. се очаква да бъде около или малко под нивото от 2014 г., като възлезе на около 17 хил. тона.

С изтичане на срока на дерогацията за постигане на европейските изисквания за качеството на суровото краве мляко в края на 2015 г. и отпадане на млечните квоти в рамките на ЕС от началото на м. април 2015 г., се очаква процесът на

преструктуриране и модернизация на млечните кравеферми да бъде ускорен. Предвид затрудненията на част от дребните млечни стопанства да приведат фермите си в съответствие с европейските изисквания, вероятно някои от тях ще продължат да се пренасочват към месодайно говедовъдство.

През периода 2015 – 2020 г. се предвижда приоритетно подпомагане на говедовъдството както по линия на директните плащания, така и по Програмата за развитие на селските райони, което се очаква да допринесе за постепенно възстановяване на поголовието от ЕРД в страната. Този процес обаче ще отнеме известно време докато се отрази по-съществено върху добива на месо от ЕРД.

2. Внос на месо от ЕРД

По предварителни данни на НСИ, през 2014 г. вносът на говеждо месо в страната е в размер на 12,6 хил. тона (Таблица III.2) - със 72,5% над нивото от предходната година. Този ръст се обяснява с по-ниското производство през годината, което не може да задоволи нуждите на месопереработвателната промишленост от суровина, и нарастващото търсене на висококачествено телешко месо от специални месодайни породи.

Таблица III.2. Внос на месо от ЕРД през периода 2012 – 2014 г., тона

Продукти	2012	2013	2014*	Изменение 2014/2013
Месо от ЕРД, прясно или охладено	754	912	3 853	322,4%
Месо от ЕРД, замразено	5 694	6 140	8 656	41,0%
Месо от ЕРД, осолено, сушено или пушено	66	267	118	-55,7%
Общо месо от ЕРД	6 514	7 319	12 628	72,5%

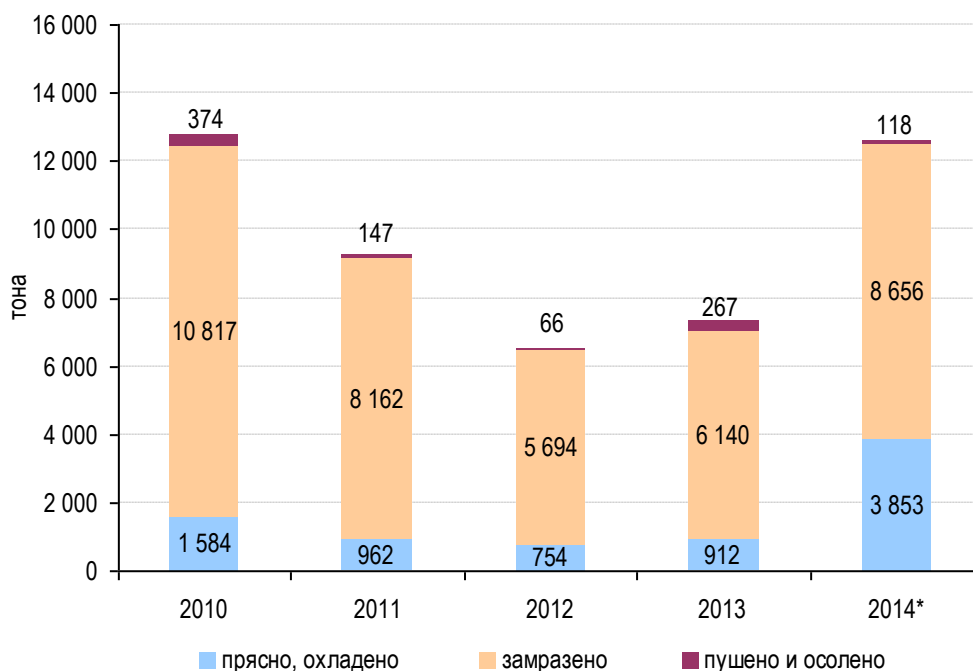
Източник: данни на НСИ, обработени от МЗХ, *предварителни данни

През 2014 г. най-значителен остава вносът на **замразено месо** от ЕРД. Той бележи ръст от 41% спрямо предходната година, до 8,7 хил. тона, от които 6,8 хил. тона - замразени обезкостени разфасовки.

Количеството **охладено месо** от ЕРД, внесено през годината, нараства близо три пъти спрямо 2013 г., до 3,9 хил. тона, за което допринася търсенето на висококачествено телешко месо, основно от ресторантьорския сектор.

Същевременно, вносът на **осолено, сушено и пушено месо** от ЕРД, който по принцип е в ограничени количества, се свива с 55,7% на годишна база, до 118 тона.

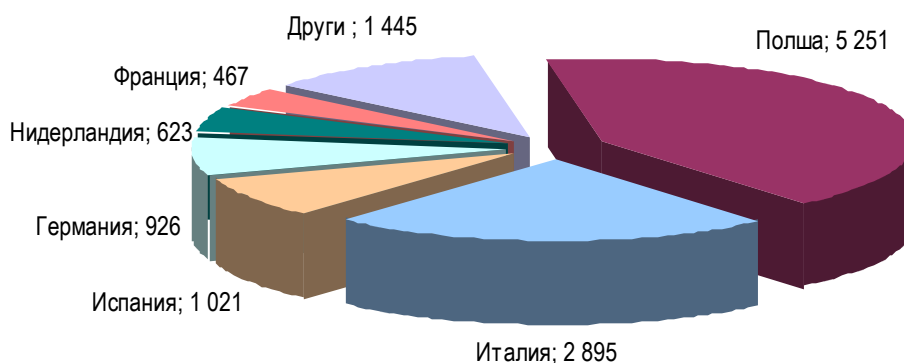
Фиг. III.2. Внос на месо от ЕРД през периода 2010 – 2014 г. , тона

Източник: НСИ, *предварителни данни

През последните години вносът на месо от ЕРД се осъществява главно от ЕС. През 2014 г. най-големи са доставките от Полша (5,3 хил. тона), Италия (2,9 хил. тона), Испания (1,0 хил. тона) и Германия (0,9 хил. тона) (Фиг. III.3).

Фиг. III.3. Внос на месо от ЕРД през 2014 г. по страни, тона

Източник: предварителни данни на НСИ, обработени от МЗХ

По предварителни данни на НСИ, **през първите три месеца на 2015 г.** в страната са внесени 2,2 хил. тона месо от ЕРД (с 15,2% повече спрямо същия период на 2014 г.), в т. ч.: 280 тона прясно и охладено, 1 939 тона замразено и 30 тона -

осолено, сушено и пушено месо. Количествата са изцяло доставени от държави-членки на ЕС.

Общият внос на говеждо месо за 2015 г. се очаква да бъде около или малко над нивото от преходната година, като продължи да преобладава вноса на замразено месо, използвано основно за нуждите на месопреработвателните предприятия.

3. Износ на месо от ЕРД

Сравнително ниското производството на месо от ЕРД в страната не позволява реализирането на съществен износ. Експортът на този вид месо на външните пазари е допълнително ограничен от осъществявания износ на живи животни.

Таблица III.3. Износ на месо от ЕРД през периода 2012 - 2014 г., тона

Продукти	2012	2013	2014*	Изменение 2014/2013
Месо от ЕРД, прясно или охладено	255	125	31	-74,9%
Месо от ЕРД, замразено	344	661	1 857	181,1%
Месо от ЕРД, осолено, сушено или пушено	1	9	17	94,4%
Общо месо от ЕРД	601	795	1 906	139,8%

*Източник: данни на НСИ, обработени от МЗХ, *предварителни данни*

По предварителни данни на НСИ, през 2014 г. са изнесени общо 1,9 хил. тона месо от ЕРД, което е над два пъти повече спрямо предходната година, главно за сметка на свиване на износа на живи животни. Износът на жив ЕРД бележи спад от около 64% спрямо 2013 г., до 10,2 хил. броя, в резултат от намаления брой отглеждани животни през годината и наложените ограничителни мерки във връзка със заболяването Син език. Изнасяни са предимно животни, предназначени за директно клане, насочени за Албания (5,9 хил. броя) и Косово (3 хил. броя).

Структурата на износа на месо от ЕРД през 2014 г. включва: 31 тона - прясно, охладено; 1 857 тона – замразено и 17 тона – осолено, сушено или пушено (Таблица III.3). В сравнение с предходната година се наблюдава значително нарастване на износа на замразено и на пушено и осолено месо от ЕРД, докато този на охладено месо (който по принцип е ограничен) намалява.

През 2014 г. на пазарите на ЕС са реализирани общо 580 тона месо от ЕРД - с 86% повече в сравнение с предходната година, насочени основно за Гърция (537 тона), а в по-малки количества - за Хърватия и Италия.

Експортът на говеждо месо за трети страни възлиза на 1 326 тона – близо два пъти повече спрямо 2013 г., главно поради засиления износ за Казахстан (950 тона) и Македония (204 тона). Изнесени са и 144 тона говеждо месо за Тайланд и 25 тона - за Китай.

По предварителни данни на НСИ, през **периода януари - март 2015 г.** износът на месо от ЕРД от страната достига 604 тона (което вероятно включва и реекспорт), при 82 тона за същия период на 2014 г. Най-значителни количества са реализирани в Гърция (377 тона), Казахстан (59 тона), Грузия (57 тона) и Македония (41 тона).

Въпреки наблюдавания ръст на експортираните количества месо от ЕРД през първите два месеца на 2015 г., износът за цялата година не се предвижда да надхвърли значително нивото от предходната година, поради очакваното относително запазване на производството в страната, както и възможното засилване на износа на живи животни след преодоляване на епидемията от син език.

4. Потребление на месо от ЕРД

Въз основа на предварителните данни на отдел „Агростатистика“ на МЗХ за производство и на НСИ за внос и износ на месо от животни от рода на ЕРД, вътрешното потребление на месо от ЕРД за 2014 г. се оценява на 27,9 хил. тона. Това е с 9% повече в сравнение с предходната година, тъй като увеличението на вноса надхвърля намалението на предлагането от местно производство (дължащо се на комбинацията от по-ниско производство и по-висок износ).

Така, през 2014 г. дялът на вноса във вътрешното потребление на месо от ЕРД достига до 45,2%, при 28,6% през 2013 г.

Таблица III.4. Вътрешно потребление на месо от ЕРД, тона

	2013	2014*	Изменение 2014/2013
Общо производство	19 107	17 210	-9,9%
Внос	7 319	12 628	72,5%
Износ	795	1 906	139,8%
Вътрешно потребление	25 631	27 932	9,0%

*Източник: МЗХ, отдел „Агростатистика“; НСИ; * предварителни данни*

Консумацията на месо от ЕРД в страната е в сравнително малки количества, поради по-високите цени на този вид месо спрямо свинското и птичето. По данни на НСИ, през 2014 г. средното потребление на месо от ЕРД на лице от домакинствата възлиза на 0,9 кг⁴ - с 0,1 кг/лице или 12,5% повече спрямо предходната година, като се възстановява до нивото от 2011 и 2012 г.

⁴ Данните не включват количествата, консумирани в заведенията за обществено хранене.

5. Цени на телешко месо

Според данни на САПИ, през 2014 г. цените по веригата на реализация на телешко месо в страната бележат леки разнопосочни изменения спрямо предходната година.

В рамките на годината изкупните цени на угоени телета се движат в тесните граници от 3,03 до 3,06 лв./кг живо тегло. Средната изкупна цена за годината - 3,04 лв./кг живо тегло, е незначително под нивото от предходната година (с 0,3%).

Средно за 2014 г., цената на едро на телешко трупно месо намалява с 1,5% спрямо предходната година. Същевременно, цената на едро на телешкия шол се повишава с 4%, а цените на дребно на телешко месо - с 2,6% за телешко с кост и с 2,4% за телешкия шол.

Таблица III.5. Цени на телешко месо по месеци през 2014 г. и 2015 г.

	2014												2015					Изм.			
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ср.	I	II	III	IV	V	ср.	2014/ 2013	I-V 2015/ 2014
Изкупни цени, лв./кг живо тегло																					
Телета	3,03	3,03	3,04	3,04	3,04	3,03	3,04	3,04	3,05	3,04	3,06	3,05	3,04	3,02	2,98	2,97	2,98	2,98	2,99	-0,3%	-1,6%
Цени на едро, лв./кг																					
Телешко трупно	7,80	7,80	7,80	7,81	7,86	7,90	7,97	8,13	8,18	8,18	8,29	8,35	8,01	8,30	8,30	8,29	8,26	8,25	8,28	-1,5%	6,0%
Телешко - шол	13,01	12,97	13,13	13,15	13,16	13,19	13,19	13,19	13,26	13,29	13,27	13,17	13,17	13,15	13,12	13,03	12,94	12,95	13,04	4,0%	-0,3%
Цени на дребно, лв./кг																					
Телешко месо с кости	9,61	9,63	9,64	9,71	9,73	9,66	9,66	9,66	9,65	9,63	9,63	9,60	9,65	9,58	9,59	9,62	9,62	9,61	9,60	2,6%	-0,6%
Телешко шол	13,99	14,04	13,87	13,81	13,90	13,96	13,96	13,91	13,83	13,83	13,62	13,54	13,86	13,53	13,49	13,49	13,53	13,50	13,51	2,4%	-2,9%

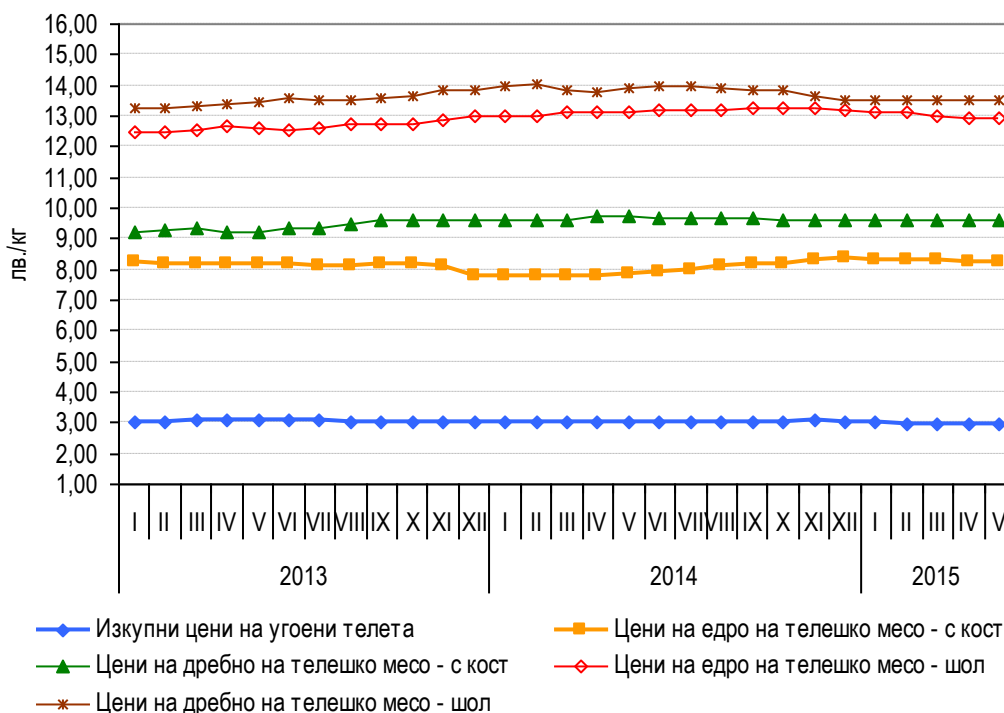
Източник: САПИ

През първите пет месеца на 2015 г. като цяло се наблюдава слабо понижение на изкупните цени на телета и на цените на едро на телешко месо, докато цените на дребно се задържат около нивата от края на 2014 г.

В сравнение със същия период на 2014 г., средната изкупна цена на телета намалява с 1,6%, до 2,99 лв./кг живо тегло. Леко понижение на годишна база се отчита и при цената на едро на телешкия шол (с 0,3%), както и при цените на дребно на телешко месо с кости и телешки шол (съответно с 0,6 и 2,9%). Единствено средната цена на едро на телешко трупно бележи ръст от 6%.

През следващите месеци се очаква цените на телешко месо в страната да останат сравнително стабилни.

Фиг. III.5. Изкупни цени на угоени телета и цени на едро и дребно на телешко месо през периода 2013 – м. май 2015 г., лв./кг

Източник: САПИ

Ситуация на пазара на говеждо месо в ЕС

Според предварителни оценки на ЕК, след няколко години на намаление, през 2014 г. общото производство на говеждо месо в ЕС нараства с 2,1% спрямо 2013 г. Това развитие се дължи донякъде на увеличението на млечните крави, водещо до нарастване на общия брой на говедата (около две трети от говеждото месо, произвеждано в ЕС идва от млечни стада). На второ място, допълнителен брой млечни крави са заклани в някои държави-членки, поради тенденцията на намаление на цените на млякото от пролетта на 2014 г., както и за да се ограничи заплащането на такси за свръхпроизводство за квотната 2014/15 година. В допълнение, по-ниските разходи за изхранване на животните и доброто качество на фуражите са довели до малко по-високо средно кланично тегло.

През 2015 г. се предвижда производството на говеждо месо в ЕС да нарасне с още близо 2%, поради увеличения производствен капацитет, допълнително клане на млечни крави и положителни перспективи за вътрешното и външното търсене.